

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31.10.2006, sp. zn. 29 Odo 850/2006, ECLI:CZ:NS:2006:29.ODO.850.2006.1

Číslo: 59/2007

Právní věta: Společnost s ručením omezeným, na kterou přešel po vydání exekučního příkazu k postižení obchodního podílu obchodní podíl jediného společníka, může rozhodnout o převodu tohoto obchodního podílu podle § 113 odst. 5 obch. zák.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 31.10.2006

Spisová značka: 29 Odo 850/2006

Číslo rozhodnutí: 59

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Obchodní společnost

Předpisy: § 113 odst. 5 předpisu č. 513/1991Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Usnesením ze dne 10. 2. 2006 potvrdil Vrchní soud v Praze usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 27. 7. 2006 ve výroku, kterým tento soud zamítl návrh na zápis výmazu společnosti T. L., spol. s r. o. (dále též jen „společnost“), „jako správce uvolněného obchodního podílu“ po společníkovi M. B. a zápis nového společníka V. S.

V odůvodnění rozhodnutí odvolací soud uvedl, že se ztotožňuje se závěrem soudu prvního stupně o tom, že M. B. zanikla coby jedinému společníkovi účast ve společnosti vydáním exekučního příkazu k postižení jeho obchodního podílu po právní moci usnesení o nařízení exekuce, dnem 21. 4. 2004, a to ve smyslu ustanovení § 148 odst. 2 obch. zák. Jeho obchodní podíl tímto dnem přešel na společnost. Společnost tak nabyla svůj vlastní obchodní podíl.

Podle ustanovení § 120 odst. 2 obch. zák. nabude-li společnost v souladu se zákonem svůj vlastní obchodní podíl, nezanikají práva a povinnosti jež jsou součástí obchodního podílu splynutím, avšak společnost není oprávněna vykonávat práva společníka. Jedním ze základních práv společníka je účastnit se valné hromady a rozhodovat na ní. V případě jednoosobních společností jde o právo rozhodovat podle § 132 obch. zák. v působnosti valné hromady. Práva a povinnosti vázící se k obchodnímu podílu tak zůstávají s tímto obchodním podílem svázána, nicméně společnost – osoba, na niž v důsledku zániku účasti společníka ve společnosti dle § 148 odst. 2 obch. zák. obchodní podíl přešel, není oprávněna práva společníka vykonávat. Není tak oprávněna rozhodovat ani jako jediný společník v působnosti valné hromady.

Proto je správný názor soudu prvního stupně, že v daném případě nebylo a není osoby, jež by byla oprávněna podle § 113 odst. 5 obch. zák. rozhodnout o převodu obchodního podílu, ani osoby, jež by byla oprávněna obchodní podíl převést. Společníku (M. B.) účast ve společnosti zanikla a sama obchodní společnost, jejíž vlastní obchodní podíl na ni přešel, není oprávněna vykonávat práva s ním spojená, nemůže tedy ani obchodní podíl převést. Pokud tedy V. S. coby osoba jednající jménem společnosti rozhodl dne 10. 3. 2005 o převodu celého obchodního podílu přesešedšího na společnost na třetí osobu - V. S. - není takové rozhodnutí platné, neboť je v rozporu se zákonem. Rovněž tak není platná smlouva o převodu „uvolněného“ respektive na společnost přesešedšího obchodního podílu ze společnosti na V. S. Podmínky navržených zápisů tak nebyly splněny.

Proti rozhodnutí odvolacího soudu podala společnost dovolání. Co do jeho přípustnosti odkázala na ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., co do důvodu na ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. Dovolatelka tvrdí, že odvolací soud nezpochybnil možnost převodu uvolněného obchodního podílu společnosti na jiného společníka nebo jinou osobu, která ostatně vyplývá i ze zákona (§ 113 odst. 5 obch. zák.). Dovolatelka je přesvědčena, že tato možnost existuje i v případě jednoosobních společností, jinak by totiž nemohla taková společnost nikdy splnit svou povinnost postupovat podle § 113 odst. 5 a 6 obch. zák., jak jí ukládá ustanovení § 120 odst. 1 obch. zák. Dovolatelka zdůrazňuje, že kdyby u jednoosobních společností mělo v případě zrušení účasti jediného společníka dojít pouze k jejímu zrušení a likvidaci, pak by tento závažný právní důsledek měl být v zákoně výslovně vyjádřen.

Dovolatelka rozumí ustanovení § 120, věty první, obch. zák. tak, že společnost, která nabyla v souladu se zákonem vlastní obchodní podíl, nesmí zásadně vykonávat práva společníka s výjimkou své povinnosti převést obchodní podíl v souladu s § 113 odst. 5 obch. zák., popřípadě učinit rozhodnutí podle § 113 odst. 6 obch. zák. U jednoosobních společností tato rozhodnutí činí v působnosti valné hromady jediný společník, jímž v daném případě byla dovolatelka. Dovolatelka svým rozhodnutím o převodu uvolněného obchodního podílu nejednala v rozporu se zákonem, nýbrž postupovala v souladu s ustanovením § 120 odst. 1 obch. zák. Kdyby se měla dovolatelka přidržet výkladu odvolacího soudu, znamenalo by to ukončení její existence a tím další její podnikatelské činnosti. Takový právní důsledek se rozchází s účelem exekuce na obchodní podíl společníka, která by měla přivodit pouze zánik účasti společníka, nikoliv společnosti.

Dovolatelka má za to, že rozhodnutí odvolacího soudu má zásadní právní význam, neboť řeší právní otázku v rozporu s hmotným právem. Navrhuje, aby Nejvyšší soud rozhodnutí soudů obou stupňů zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Předpokladem přípustnosti dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. je závěr odvolacího soudu, že rozhodnutí odvolacího soudu nebo některá v něm řešená právní otázka, mají po právní stránce zásadní význam.

Zásadní právní význam dovolací soud shledává (a potud má dovolání za přípustné) v řešení otázky, zda může společnost jako jediný společník v působnosti valné hromady poté, co na ni přešel obchodní podíl jejího jediného společníka, po vydání exekučního příkazu k postižení obchodního podílu společníka ve společnosti, po právní moci usnesení o nařízení exekuce, platně rozhodnout o převodu obchodního podílu podle § 113 odst. 5 obch. zák.

K tomu dovolací soud uzavřel, že vzhledem k tomu, že obchodní zákoník ani jiný právní předpis

takovou situaci výslovně neřeší, nelze vystačit s gramatickým výkladem příslušných ustanovení obchodního zákoníku, ale je třeba použít též teleologického a logického výkladu ustanovení § 148 odst. 2 obch. zák.

Ustanovení § 148 odst. 1 obch. zák. určuje, že společník společnosti s ručením omezeným nemůže ze společnosti vystoupit, může však, nejde-li o jediného společníka, navrhnout, aby soud zrušil jeho účast ve společnosti, nelze-li na něm spravedlivě požadovat, aby ve společnosti setrval. Ustanovení § 113 odst. 5 a 6 obch. zák. platí obdobně.

Podle ustanovení § 148 odst. 2 obch. zák. má prohlášení konkursu na majetek společníka, zamítnutí návrhu na prohlášení konkursu pro nedostatek majetku nebo pravomocné nařízení výkonu rozhodnutí postižením obchodního podílu společníka ve společnosti anebo vydání exekučního příkazu k postižení obchodního podílu společníka ve společnosti po právní moci usnesení o nařízení exekuce stejné účinky jako zrušení jeho účasti ve společnosti soudem. Jedinou výjimku z důsledků uvedených v tomto ustanovení upravuje § 148 odst. 3 obch. zák., podle kterého jde-li o společnost s jedním společníkem, nemá prohlášení konkursu na jeho majetek účinky podle odstavce 2.

Prohlášením konkursu se obchodní podíl jediného společníka stává součástí konkursní podstaty a práva společníka je oprávněn vykonávat pouze správce konkursní podstaty s tím, že přijatá plnění náleží do konkursní podstaty.

Pro případ zamítnutí návrhu na prohlášení konkursu pro nedostatek majetku nebo pravomocného nařízení výkonu rozhodnutí postižením obchodního podílu společníka ve společnosti anebo vydání exekučního příkazu k postižení obchodního podílu společníka ve společnosti po právní moci usnesení o nařízení exekuce obchodní zákoník žádnou výjimku neupravuje.

Uvedený postup logicky vyplývá z toho, jakým způsobem má být naloženo s obchodním podílem jediného společníka k uspokojení jeho věřitelů.

Jak již Nejvyšší soud uzavřel v usnesení ze dne 27. 11. 2005, sp. zn. [29 Odo 393/2005](#), uveřejněném v časopise Soudní judikatura číslo 5, ročník 2006, pod číslem 70, od kterého nemá důvodu se odchýlit ani v projednávané věci, je účelem úpravy zániku účasti společníka ve společnosti v důsledku vydání exekučního příkazu k postižení obchodního podílu zajistit, aby byla pohledávka oprávněného, k jejímuž uspokojení byl vydán exekuční příkaz k postižení obchodního podílu, uspokojena co nejracionálnějším způsobem. Takovým způsobem je nepochybně výplata vypořádacího podílu společníka. (Je tomu tak proto, že pokud by zákon upravoval exekuci prodejem obchodního podílu, nelze zajistit, aby se tento podíl vydražil, při postižení obchodního podílu však musí společnost v zákonem stanovené lhůtě naložit s uvolněným obchodním podílem způsobem určeným v § 113 odst. 5 a 6 obch. zák. a vyplatit vypořádací podíl, popřípadě podíl na likvidačním zůstatku.) K tomu je nezbytné, aby účast společníka ve společnosti zanikla.

Z uvedených důvodů také, na rozdíl od úpravy prohlášení konkursu na majetek jediného společníka, v případě vydání exekučního příkazu k postižení obchodního podílu obchodní zákoník pro jediného společníka žádnou výjimku z úpravy ukončení účasti ve společnosti nestanoví. Pokud by tomu tak bylo, pozbývala by úprava vydání exekučního příkazu k postižení obchodního podílu jediného společníka zcela smysl, neboť by v jejím důsledku nebylo možno věřitele tohoto společníka uspokojit.

Z uvedeného je třeba vycházet při rozhodování o tom, zda může společnost v postavení jediného společníka rozhodnout o prodeji obchodního podílu podle ustanovení § 113 odst. 5 obch. zák. přesto, že jí ustanovení § 120 odst. 2 obch. zák. (obecně) zakazuje pro případ nabytí obchodního podílu vykonávat práva společníka. V tom směru je třeba považovat ustanovení § 148 odst. 2 ve vazbě na ustanovení § 63 a § 65 zákona č. 120/2001 Sb., a § 320a o. s. ř. za ustanovení speciální a uzavřít, že

takové rozhodnutí nejen že společnost přijmout může, ale jeho přijetí jí zákon ukládá.

Protože právní posouzení věci co do řešení otázky, na níž napadené rozhodnutí spočívá, není správné, Nejvyšší soud, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), usnesení odvolacího soudu a spolu s ním ze stejných důvodů i usnesení soudu prvního stupně podle § 243b odst. 2, věty za středníkem, a odst. 3 o. s. ř. zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3, věta první, o. s. ř.).